

Ngày nhận bài: 12/7/2026; Ngày thẩm định: 04/8/2026; Ngày duyệt đăng: 21/9/2026.

XÂY DỰNG LỰC LƯỢNG DÂN PHÒNG GÓP PHẦN THỰC HIỆN HIỆU QUẢ HOẠT ĐỘNG CỦA CÁC MÔ HÌNH TRONG PHONG TRÀO TOÀN DÂN PHÒNG CHÁY, CHỮA CHÁY, CỨU NẠN, CỨU HỘ TẠI CÁC KHU DÂN CƯ TRÊN ĐỊA BÀN THÀNH PHỐ HÀ NỘI

Đại úy, ThS TRỊNH THỂ TUẤN

Khoa Nghiệp vụ cơ bản, Học viện Phòng cháy chữa cháy và Cứu nạn cứu hộ

*Tác giả liên hệ: Trịnh Thể Tuấn (Email: tringthetuant34@gmail.com)

Tóm tắt: Các mô hình trong phong trào Toàn dân phòng cháy, chữa cháy, cứu nạn, cứu hộ (PCCC và CNCH) tại các khu dân cư ngày càng có vị trí, vai trò quan trọng trong việc lan tỏa kiến thức, kỹ năng và xây dựng văn hóa an toàn PCCC, CNCH cho cộng đồng, trong đó có sự đóng góp to lớn của lực lượng Dân phòng. Bài viết trên cơ sở làm rõ vai trò và thực tiễn lực lượng Cảnh sát PCCC và CNCH hướng dẫn, xây dựng lực lượng Dân phòng đối với việc tổ chức hoạt động của các mô hình trong phong trào Toàn dân PCCC, CNCH tại khu dân cư trên địa bàn Thành phố Hà Nội; từ đó, đề xuất các giải pháp xây dựng lực lượng Dân phòng góp phần tổ chức thực hiện hiệu quả hoạt động của các mô hình trong phong trào Toàn dân PCCC, CNCH tại khu dân cư trên địa bàn Thành phố thời gian tới.

Từ khóa: lực lượng Dân phòng, khu dân cư, Thành phố Hà Nội.

Abstract: Community-based models within the All-People movement for fire and rescue in residential areas play an increasingly vital role in disseminating safety knowledge, skills, and fostering a community culture of fire safety, with significant contributions from civil defense forces. Based on clarifying the practical role of the Fire and Rescue Police in guiding and building the civil defense force to organize the activities of these models in residential areas across Hanoi City, this article proposes key solutions to strengthen the civil defense force. These solutions aim to enhance the operational efficiency of the models within the All-People movement for fire and rescue in the City's residential areas in the coming period.

Keywords: civil defense forces, residential area, Hanoi City.

1. Thành phố Hà Nội là đô thị đặc biệt với quy mô dân số lớn, mật độ dân cư cao, nhiều loại hình cơ sở, công trình đan xen giữa nhà ở, sản xuất, kinh doanh, dịch vụ..., cùng với hơn 1,7 triệu hộ gia đình, trong đó nhiều nhà ở kết hợp kinh doanh tiềm ẩn nguy cơ cháy, nổ cao, đặt ra yêu cầu trong công tác xây dựng phong trào Toàn dân tham gia PCCC và CNCH phải được triển khai thường xuyên, liên tục, có chiều sâu và bao phủ rộng khắp; trong đó đòi hỏi người

đứng đầu cấp ủy, chính quyền, các ngành, đoàn thể cần nâng cao vai trò lãnh đạo, chỉ đạo, tổ chức thực hiện đồng bộ, hiệu quả, gắn với điều kiện thực tiễn của địa phương. Bên cạnh đó, đặc điểm nhiều khu dân cư truyền thống với ngõ nhỏ, sâu, hạ tầng giao thông hạn chế không chỉ gây khó khăn trong tiếp cận chữa cháy, thực tiễn đó cần có những mô hình, phương thức linh hoạt, phù hợp, đặc biệt đối với chủ cơ sở, chủ hộ gia đình, hộ kinh doanh nhỏ lẻ, tiểu thương và

quần chúng nhân dân nhằm bảo đảm dễ tiếp cận, dễ hiểu, dễ thực hiện.

Trong những năm qua, lực lượng Cảnh sát PCCC và CNCH - Công an Thủ đô đóng vai trò là hạt nhân nòng cốt, giữ vị trí quyết định trong việc hướng dẫn, xây dựng lực lượng Dân phòng nhằm vận hành hiệu quả các mô hình trong phong trào Toàn dân PCCC, CNCH tại khu dân cư. Vai trò chiến lược này được thể hiện rõ nét qua ba khía cạnh trọng tâm: (1) Lực lượng Cảnh sát PCCC và CNCH - Công an Thành phố Hà Nội không chỉ là người diễn tập mà trực tiếp “cầm tay chỉ việc”, tổ chức huấn luyện nghiệp vụ, trang bị kiến thức pháp luật và kỹ năng chữa cháy, thoát nạn cho lực lượng Dân phòng. Sự hướng dẫn bài bản này giúp lực lượng Dân phòng tại các khu dân cư trên địa bàn thành phố có đủ khả năng ứng phó ngay trong “thời điểm vàng” khi đám cháy mới phát sinh; (2) Lực lượng Cảnh sát PCCC và CNCH - Công an Thành phố đóng vai trò tham mưu, trực tiếp khảo sát đặc thù từng địa bàn để hướng dẫn xây dựng các mô hình thiết thực như: “Tổ liên gia an toàn PCCC”, “Điểm chữa cháy công cộng” hay “Khu dân cư an toàn PCCC”...; hướng dẫn cách lắp đặt hệ thống chuông báo cháy liên động, trang bị và sử dụng các phương tiện chữa cháy, CNCH tại chỗ một cách thực chất, hiệu quả; (3) Thông qua việc đồn đốc, kiểm tra và cùng sinh hoạt, lực lượng Cảnh sát PCCC và CNCH - Công an thành phố Hà Nội đã tạo ra sự gắn kết chặt chẽ giữa chính quyền, lực lượng Dân phòng và người dân. Từng bước biến ý thức phòng cháy thành thói quen hằng ngày của từng hộ gia đình, thúc đẩy phong trào “Toàn dân tham gia PCCC, CNCH” đi vào chiều sâu, phát huy tối đa phương châm “Bốn tại chỗ”. Sự đồng hành, hướng dẫn sát sao của lực lượng Cảnh sát PCCC và CNCH - Công an Thành phố Hà Nội chính là chiếc cầu nối quyết định, biến lực lượng Dân phòng thành “cánh tay nối dài” vững chắc, bảo vệ bình yên cho từng con ngõ, mái nhà tại các khu dân cư trên địa bàn Thành phố.

2. Lực lượng Dân phòng được xác định là lực lượng xung kích, nòng cốt trong xây dựng, duy trì và tổ chức hoạt động của các mô hình trong phong trào Toàn dân PCCC, CNCH tại các khu dân cư trên địa

bàn Thành phố. Theo đó, ngay khi Luật PCCC và CNCH năm 2024, Nghị định số 105/2025/NĐ-CP ngày 15/5/2025 của Chính phủ có hiệu lực, Phòng Cảnh sát PCCC và CNCH đã chủ động báo cáo Giám đốc Công an thành phố đề tham mưu UBND Thành phố kiện toàn lực lượng Dân phòng theo đúng quy định. Hiện nay, trên địa bàn Thành phố Hà Nội hiện có 126 phường, xã, thị trấn với 5.415 thôn, tổ dân phố. Đến nay, 100% các thôn, tổ dân phố đã thành lập Đội Dân phòng với tổng số 5.415 Đội trưởng, 5.435 Đội phó và 44.369 đội viên. Thành viên các Đội Dân phòng sau khi được thành lập đã được tổ chức tập huấn nghiệp vụ về PCCC, CNCH theo quy định. Cuối năm 2025, Thành phố đã tổ chức đánh giá, phân loại gồm: 2.414 Đội Dân phòng tốt (đạt từ 85 điểm trở lên); 2.794 Đội Dân phòng khá (đạt từ 70 điểm đến dưới 85 điểm); 203 Đội Dân phòng trung bình (đạt từ 70 điểm đến dưới 85 điểm); 04 Đội Dân phòng yếu (đạt dưới 50 điểm). Về phương tiện, có 2.359 Đội Dân phòng đã trang bị đầy đủ phương tiện PCCC, CNCH theo Thông tư số 36/2025/TT-BCA, 3.056 Đội Dân phòng chưa trang bị đầy đủ phương tiện PCCC, CNCH theo Thông tư số 36/2025/TT-BCA [2].

Khu dân cư luôn là địa bàn phức tạp, tiềm ẩn nhiều nguy cơ, rủi ro cháy, nổ, tai nạn, sự cố xảy ra trên địa bàn thành phố; do đó, bên cạnh việc nâng cao hiệu quả tuyên truyền thì lực lượng Cảnh sát PCCC và CNCH - Công an Thành phố luôn chủ động nghiên cứu, sáng tạo, hướng dẫn nhiều các làm hay, mô hình hiệu quả trong công tác xây dựng phong trào Toàn dân tham gia PCCC, CNCH trên địa bàn quản lý, nhằm phát huy hiệu quả phương châm “Bốn tại chỗ” trong công tác PCCC và CNCH tại các khu dân cư. Quá trình thực hiện và thực tiễn cho thấy, để xây dựng, duy trì và tổ chức hiệu quả hoạt động của các mô hình thì lực lượng nòng cốt, trực tiếp là lực lượng Dân phòng. Trong những năm qua, lực lượng Dân phòng cùng lực lượng Cảnh sát PCCC và CNCH, Công an xã, phường trên địa bàn thành phố đã tích cực, chủ động hướng dẫn các khu dân cư xây dựng mô hình trong phong trào Toàn dân PCCC, CNCH trên cơ sở văn bản chỉ đạo của cơ quan cấp trên, cũng như từ thực tiễn hoạt động của mỗi khu dân cư. Theo

đó đã thu được một số kết quả nổi bật như sau:

Thành phố đã thành lập và duy trì hoạt động 8.975 mô hình “Tổ liên gia an toàn PCCC” (100% tổ liên gia đã được hướng dẫn tổ chức thực tập phương án chữa cháy, thoát nạn); đã xây dựng, lắp đặt 23.788 mô hình “Điểm chữa cháy công cộng”. Công an Thành phố đã tích cực vận động các hộ gia đình chủ động trang bị thêm bình chữa cháy xách tay, dụng cụ phá dỡ thô sơ và có phương án xử lý tình huống cháy, nổ, thoát nạn. Kết quả tính đến hết ngày 30/3/2026: 1.710.696 hộ gia đình (chỉ để ở), hộ gia đình kết hợp sản xuất, kinh doanh trên địa bàn Thành phố đã trang bị bình chữa cháy xách tay (trong đó 100% hộ gia đình kết hợp sản xuất kinh doanh đã chủ động tự trang bị) với tổng số hơn 1,7 triệu bình chữa cháy. 1.622.466 hộ gia đình đã tự trang bị dụng cụ phá dỡ thô sơ (trong đó 100% hộ gia đình kết hợp sản xuất kinh doanh đã chủ động tự trang bị) với tổng số khoảng 1,8 dụng cụ phá dỡ các loại [2].

Bên cạnh đó, căn cứ hoạt động đặc thù ở mỗi khu dân cư, trên cơ sở hướng dẫn của lực lượng Cảnh sát PCCC và CNCH - Công an Thành phố, UBND các xã, phường đã chủ động xây dựng các mô hình phù hợp với khu dân cư thuộc phạm vi quản lý. Theo đó, lực lượng Dân phòng đã chủ động cùng Công an xã, phường, Đội Chữa cháy và CNCH khu vực tiến hành các hoạt động xây dựng và nhân rộng các mô hình trong phong trào Toàn dân tham gia PCCC, CNCH tại các khu dân cư thuộc phạm vi địa bàn quản lý. Kết quả: Mô hình “Hộ gia đình an toàn PCCC theo phương châm 4 tại chỗ” đã được xây dựng và nhân rộng trên địa bàn phường, xã: Hoàn Kiếm, Bắc Từ Liêm; Đống Đa; Hoàng Mai; Chương Mỹ. Mô hình “Khu chung cư, tập thể an toàn PCCC” đã được xây dựng và nhân rộng trên địa bàn phường, xã: Hai Bà Trưng; Đống Đa; Ba Đình; Hoàng Mai; Thanh Xuân; Hà Đông; Đan Phượng; Quốc Oai. Mô hình “Cụm liên kết Làng nghề an toàn” đã được xây dựng và nhân rộng trên địa bàn phường, xã: Hà Đông; Quốc Oai. Mô hình “Cụm liên kết an toàn trong Khu/Cụm công nghiệp” trên địa bàn phường, xã: Long Biên; Đông Anh; Thanh Trì; Hà Đông; Quốc Oai. Mô hình “Cụm liên kết an toàn PCCC rừng” đã được xây dựng và

nhân rộng trên địa bàn xã: Ba Vì; Quốc Oai. Mô hình “Đội PCCC tình nguyện” đã được xây dựng và nhân rộng trên địa bàn phường, xã: Ba Đình, Cầu Giấy. Mô hình “Tổ chữa cháy và CNCH thuộc lực lượng Công an phường” trên địa bàn phường: Thanh Xuân. Mô hình “Cụm liên kết đảm bảo an ninh trật tự - an toàn PCCC và CNCH” trên địa bàn phường: Từ Liêm. Mô hình “Phát động phong trào Toàn dân bảo vệ an ninh Tổ quốc trong công tác phòng cháy, chữa cháy và cứu nạn, cứu hộ tại các cơ quan, doanh nghiệp trên địa bàn” trên địa bàn phường, xã: Hoàng Mai, Chương Mỹ;...[2].

Công tác xây dựng phong trào Toàn dân tham gia PCCC, CNCH dần đi vào thực chất với nhiều mô hình được xây dựng và nhân rộng theo phương châm “Bốn tại chỗ” đem lại hiệu quả cao như: mô hình Tổ liên gia an toàn về PCCC (8.975 Tổ liên gia an toàn về PCCC), Điểm chữa cháy công cộng (23.788 Điểm chữa cháy công cộng), trường học an toàn PCCC, Tổ chữa cháy tình nguyện,... Lực lượng Dân phòng được kiện toàn với các trang thiết bị phục vụ công tác PCCC và CNCH để đáp ứng yêu cầu trong tình hình mới. Theo đó, nhiều vụ cháy đã được lực lượng cơ sở, Dân phòng và quần chúng nhân dân phát hiện và dập tắt kịp thời ngay khi mới phát sinh. Theo thống kê vụ cháy trong 5 năm trở lại đây, lực lượng tại chỗ tham gia xử lý gần 90% tổng số vụ cháy trong đó dập tắt 53,38% số vụ cháy ngay từ ban đầu. Chỉ tính riêng trong Quý I/2026, lực lượng tại chỗ đã tham gia chữa cháy ban đầu 199 vụ cháy, trực tiếp dập tắt 35 vụ cháy, đặc biệt xử lý ngay 433 vụ việc không để phát triển thành đám cháy [2].

Bên cạnh những kết quả đạt được, các mô hình trong phong trào Toàn dân tham gia PCCC, CNCH tại khu dân cư ở một số địa bàn phát triển chưa đồng đều; việc duy trì hoạt động của các mô hình, lực lượng Dân phòng có nơi còn hình thức, hiệu quả chưa bền vững; nhận thức, ý thức chấp hành quy định về PCCC và CNCH của một bộ phận người dân, chủ cơ sở còn chưa cao; vẫn tồn tại tâm lý chủ quan, lơ là, chưa coi công tác PCCC là trách nhiệm thường xuyên, tự giác;... nguyên nhân chủ yếu đó là công tác xây dựng phong trào Toàn dân PCCC, CNCH tại

khu dân cư có lúc, có nơi chưa được xác định là nhiệm vụ thường xuyên, lâu dài; lãnh đạo, chỉ đạo của cấp ủy, chính quyền địa phương chưa quyết liệt, còn giao khoán cho lực lượng Công an, chưa phát huy đầy đủ vai trò của cả hệ thống chính trị và các tổ chức đoàn thể; đồng thời, chưa thực sự quan tâm xây dựng lực lượng Dân phòng phát triển toàn diện, thực sự là lực lượng nòng cốt trong công tác PCCC và CNCH tại các khu dân cư.

3. Thời gian tới, để lực lượng Dân phòng thực sự phát huy năng lực, hiệu quả cao hơn nữa góp phần nâng cao hiệu quả hoạt động của các mô hình trong phong trào Toàn dân tham gia PCCC, CNCH tại các khu dân cư trên địa bàn Thành phố, lực lượng Cảnh sát PCCC và CNCH - Công an thành phố cần tập trung làm tốt một số nội dung sau:

Một là, tham mưu UBND Thành phố chỉ đạo UBND các xã, phường kiện toàn tổ chức và bảo đảm chế độ chính sách cho lực lượng Dân phòng; thường xuyên, định kỳ tổ chức tập huấn, huấn luyện cho lực lượng Dân phòng, đảm bảo 100% thành viên Đội Dân phòng phải được tập huấn và chứng nhận huấn luyện nghiệp vụ về PCCC&CNCH đảm bảo theo quy định; đầu tư trang bị phương tiện PCCC, CNCH cho lực lượng Dân phòng theo đúng quy định của Bộ Công an trên địa bàn Thành phố Hà Nội. Đồng thời, thúc đẩy việc huy động các nguồn lực xã hội hóa kết hợp ngân sách địa phương để bảo đảm chế độ phụ cấp, hỗ trợ kinh phí hoạt động và trang bị phương tiện, dụng cụ chữa cháy, cứu nạn, cứu hộ ban đầu cho lực lượng Dân phòng.

Hai là, đổi mới mạnh mẽ nội dung, phương pháp huấn luyện, bồi dưỡng nghiệp vụ PCCC, CNCH, trong đó có kiến thức, kỹ năng tổ chức và duy trì hoạt động của các mô hình trong phong trào Toàn dân tham gia PCCC, CNCH tại khu dân cư cho lực lượng Dân phòng theo hướng thực chiến, dễ hiểu, dễ làm. Lực lượng Cảnh sát PCCC và CNCH phải xóa bỏ tính hình thức trong đào tạo, chuyển từ lý thuyết sang tăng cường thời lượng thực hành các kỹ năng cốt lõi cho Dân phòng như: kỹ năng hướng dẫn, thuyết phục, sử dụng thành thạo phương tiện chữa cháy tại chỗ, kỹ thuật di chuyển người bị nạn trong đám cháy

và kỹ năng thoát nạn trong môi trường nhiều khói. Các buổi diễn tập phương án chữa cháy, CNCH cần được tổ chức ngay tại địa bàn khu dân cư, giả định các tình huống cháy sát thực tế tại các nhà ở kết hợp sản xuất kinh doanh, ngõ sâu xe chữa cháy không tiếp cận được,... Qua đó, giúp lực lượng Dân phòng nâng cao bản lĩnh, phản xạ nhanh và biết cách chỉ huy, phân công phối hợp xử lý tình huống ngay trong “thời điểm vàng” ban đầu.

Ba là, nâng cao vai trò hướng dẫn trực tiếp của lực lượng Cảnh sát PCCC và CNCH trong việc vận hành, duy trì và nhân rộng các mô hình trong phong trào Toàn dân PCCC, CNCH tại khu dân cư. Không dừng lại ở việc ra mắt mô hình, lực lượng Cảnh sát PCCC và CNCH phải thường xuyên xuống địa bàn, cùng lực lượng Dân phòng “đi từng ngõ, gõ từng nhà” kiểm tra, hướng dẫn người dân khắc phục các nguy cơ cháy, nổ, như: hệ thống điện, nơi thờ cúng, quản lý chất dễ cháy,... Phải hướng dẫn lực lượng Dân phòng cách tổ chức sinh hoạt định kỳ, kiểm tra bảo dưỡng hệ thống chuông báo cháy liên động, bổ sung phương tiện tại các điểm chữa cháy công cộng và các dụng cụ, phương tiện PCCC, CNCH đã được trang bị. Đồng thời, lấy lực lượng Dân phòng làm hạt nhân để tuyên truyền, hướng dẫn người dân cài đặt các ứng dụng báo cháy, ký cam kết an toàn, duy trì và nhân rộng các mô hình trong phong trào Toàn dân PCCC, CNCH tại khu dân cư thuộc phạm vi phụ trách.

Bốn là, tăng cường phối hợp trong công tác kiểm tra, giám sát, kịp thời biểu dương, khen thưởng và gắn kết chặt chẽ cơ chế phối hợp thông tin về lực lượng Dân phòng trong tổ chức và duy trì hoạt động của các mô hình trong phong trào Toàn dân tham gia PCCC, CNCH tại khu dân cư. Lực lượng Cảnh sát PCCC và CNCH cần thiết lập kênh thông tin liên lạc thông suốt 24/7 với các Đội trưởng, Phó Đội trưởng Dân phòng để kịp thời nắm bắt tình hình hoạt động, giải quyết ngay những khó khăn, vướng mắc trong quá trình thực hiện; đồng thời để tiếp nhận thông tin cháy, nổ, tai nạn, sự cố tại khu dân cư và hướng dẫn xử lý từ xa trước khi di chuyển đến hiện trường. Hàng năm, cần tổ chức các hội thi về tuyên truyền, xây dựng phong trào Toàn dân PCCC, CNCH giỏi, hội thao

nghiệp vụ chữa cháy, CNCH cho lực lượng Dân phòng nhằm tạo sân chơi cọ xát, nâng cao năng lực, kiến thức, kỹ năng ứng phó, xử lý các tình huống cháy, nổ, tai nạn, sự cố trong thực tiễn. Đồng thời, phối hợp với chính quyền kịp thời biểu dương, khen thưởng những tập thể, cá nhân trong lực lượng Dân phòng có thành tích xuất sắc, dũng cảm trong công tác xây dựng phong trào Toàn dân tham gia PCCC, CNCH tại khu dân cư, tạo động lực lan tỏa tinh thần trách nhiệm trong toàn cộng đồng.■

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Chính phủ (2025), *Nghị định số 105/2025/NĐ-CP ngày 15/5/2025 của Chính phủ Quy định chi tiết một số điều và biện pháp thi hành Luật Phòng cháy, chữa cháy và cứu nạn cứu hộ*, Hà Nội.
2. Công an Thành phố Hà Nội (2026), *Báo cáo số 732/BC-CAHN-PC07 ngày 24/4/2026 của Công an Thành phố Sơ kết việc triển khai thực hiện Đề án “Đổi mới, nâng cao hiệu quả công tác tuyên truyền, phổ biến, giáo dục pháp luật và kiến thức, kỹ năng về phòng cháy, chữa cháy và cứu nạn, cứu hộ đáp ứng yêu cầu tình hình mới” (giai đoạn 1, từ năm 2021 đến hết Quý I năm 2026)*, Hà Nội.
3. Quốc hội (2024), *Luật Phòng cháy, chữa cháy và cứu nạn, cứu hộ*, Hà Nội.